

Қазақстан экономикасын
тұрақты дамытудың жаңа
стратегиясы

Орындаған: Асқарбек
Меруерт

Стратегия, экономикалық кеңістіктік және халықты таратып орналастыруды қалыптастыруды, кластерлерді қалыптастырумен өзара байланыстыра отырып аумақтарды инфрақұрылымдық қамтамасыз етуді қоса алғанда, елдің аумақтық дамуының стратегиялық бағыттарын айқындайды және тиісті мемлекеттік, салалық және өңірлік бағдарламаларды әзірлеудің немесе түзетудің негізі болып қызмет атқаратын болады.

Стратегияның мақсаты мен басымдықтары

Мақсаты. Өңірлік және әлемдік экономикада бәсекеге қабілетті мамандануды қалыптастыру, экономикалық әлеуетті және халықты таратып орналастыруды ұтымды кеңістіктік ұйымдастыру негізінде елдің орнықты дамуын қамтамасыз ету және халықтың тыныс-тіршілігі үшін қолайлы жағдайлар жасау.

Аумақтық даму Стратегиясының басымдықтары

- Елдегі экономикалық белсенділікті өзіне шоғырландыратын және елдің қалған бүкіл аумағы үшін өсу аймақтарын (өсу полюстерін) қалыптастыру.
- Орталық Азиядағы сауда-экономикалық және сервистік-технологиялық орталық ретінде Қазақстанның экономикалық кеңістігін әлемдік шаруашылық жүйесіне кіріктіру.
- Ел аумағын ұтымды игерумен үйлестіре отырып, экономика және еңбек ресурстарын экономикалық жағынан перспективалы және тыныс-тіршілік үшін қолайлы аудандарға шоғырландыру.
- Кластерлік даму, өзін-өзі ұйымдастыру және ішкі ресурстарды жұмылдыру тетіктерін енгізу жолымен өңірлердің бәсекеге қабілеттілігін арттыру.

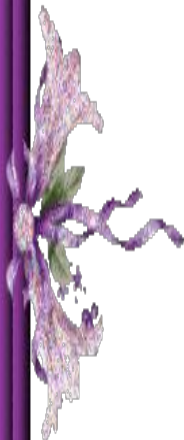

Іс-қимыл стратегиясы

- ❖ Экономикалық әлеуетті және халықты таратып орналастыруды одан әрі кеңістіктік ұйымдастыра отырып, өңірлік және әлемдік экономикада ел ұстанымдануының жаңа қағидаттарының өзара байланысын қамтамасыз ету (3.2-бөлім);
- ❖ Ел мен өңірлердің бәсекеге қабілеттілікке мамандануының қалыптасуына, орнықты аумақтық дамуға ықпал ететін факторларды дамыту мақсатында:
- ❖ елдің ресурстық (жер, су, минералдық-шикізат, рекреациялық) әлеуетін ұтымды пайдалану (3.3.1-бөлім);
- ❖ бизнесті аумақтық-экономикалық ұйымдастырудың және жүргізудің қазіргі заманғы модельдерін енгізу (3.3.2-бөлім);
- ❖ экономикалық қызметті және адами капиталды дамытуды қамтамасыз ететін инфрақұрылымды (көлік-коммуникациялық, тыныс-тіршілікті қамтамасыз етуші, әлеуметтік, рекреациялық және басқалары) инфрақұрылымды дамыту жөніндегі шараларды іске асыру көзделеді (3.3.3-бөлім).

Тірек қалаларды

дамьту
Екі деңгейдегі тірек қалалар :

-
-
1. Ұлттық деңгейде - экономикалық макроөңірлердің: Қостанай қаласындағы орталығымен Солтүстік, Қарағанды қаласындағы орталығымен Сарыарқа, Ақтөбе қаласындағы орталығымен Орал, Атырау қаласындағы орталығымен Каспий, Шымкент қаласындағы орталығымен Оңтүстік, Өскемен қаласындағы орталығымен Ертіс, Алматы қаласындағы орталығымен Жетісу орталықтарын бөле отырып, барлық қалалар - облыс орталықтары және Шығыс Қазақстанның аса маңызды көлік торабы ретінде Семей қаласы.
 2. Өңірлік деңгейде - облыстық маңызы бар басқа перспективалы қалалар.

Шекара маңындағы қалаларға форпосттардың, елдің бәсекелік стратегиясының тірек нүктелерінің және қалыптастырылатын даму осьтерінің шеңберінде халықаралық экономикалық ынтымақтастықтың қажетті буынының рөлі беріледі.

Өздеріне таяу орналасқан шағын қалалар мен ауылдық аумақтарды қоса алғанда, тірек қалалар өңірлік кластерлерді қалыптастырудың және кәсіпкерлікті жандандырудың катализаторына айналады.

Экономиканың өңірлік нарыққа бағдарланған инновациялық секторын (ғылыми-технологиялық, сауда-логистикалық, қаржы, ақпараттық-білім беру және іскерлік қызмет көрсетулер) қалыптастыру тірек қалалардың мамандануын әртараптандырудың бағытына айналуға тиіс.

Орталық деңгей тарапынан жекелеген қалаларды дамытуды қолдау өңірлерді дамытудың стратегияларын (бәсекелі стратегияларды), даму бағдарламаларын және олардың іске асырылу серпінін талдау мен бағалау арқылы конкурстық негізде жүзеге асырылады.

Қолайсыз аумақтардың проблемаларын

Арал өңіріндегі проблемаларын кешенді шешу жөніндегі 2004-2006 жылдарға арналған бағдарламаны және Бұрынғы Семей ядролық сынақ полигонының проблемаларын кешенді шешу жөніндегі 2005-2007 жылдарға арналған бағдарламаны іске асыру.

Арал өңірі проблемаларын кешенді шешу жөніндегі 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламаны әзірлеу және іске асыру.

Шағын қалаларды дамытудың өңірлік бағдарламаларын іске асыру.

Тиісті мемлекеттік және салалық бағдарламаларды іске асыру шеңберінде қолайсыз аумақтардың елді мекендерінің әлеуметтік және тыныс-тіршілікті қамтамасыз етуші инфрақұрылым объектілерін қолдау жөніндегі іс-шараларды іске асыру.

Көліктік қолжетімділік бойынша таратып орналастыру аймақтарын қалыптастыру өлшемі

	Таратып орналастыру аймақтары			
	I	II	III	IV
Шекарадан орталық қалаға жол жүру уақыты:				
қала маңындағы аймақ (минут)	45-90	60-120	120-150	150-ден артық
белсенді ықпал ету аймағы (минут)	60-120	120-150	150-180	180-нен артық

Республика аумағын табиғи жағдайлары бойынша аймақтарға бөлу

Индексі	Табиғи ауыл шаруашылығы аймақтары	Аудан, млн. га	%	Олардың ішінде ауыл шаруашылығы алқаптары, млн. га	%
I	Орманды дала аймағы	0,8	0,3%	0,5	0,2%
II	Дала аймағы	26,5	9,7%	23,5	10,6%
III	Қуаң дала аймағы	62,4	22,9%	55,5	24,9%
IV	Шөлейтті аймақ	37,2	13,7%	33,9	15,2%
V	Шөлді аймақ	112,1	41,1%	83,6	37,6%
VI	Тау етегі-шөлді-далалық аймақ	12,3	4,5%	10,2	4,6%
VII	Субтропикалық шөлді аймақ	4,4	1,6%	3,8	1,7%
VIII	Субтропикалық тау етегі-шөлді аймағы	3,5	1,3%	3,1	1,4%
IX	Ортаазиялық таулы аймақ	10,1	3,7%	7,1	3,2%
X	Оңтүстік-Сібір таулы аймағы	3,2	1,2%	1,4	0,6%
	Республика бойынша	272,5	100,0%	222,6	100,0%

Қазақстан Республикасы өңірлерінің қалыптасқан мамандануы

Облыстардың атауы	Қазіргі мамандануы
Ақмола	Көмір өнеркәсібі, құрамында алтыны бар кендерді өндіру, машина жасау, ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, химия және фармацевтика өнеркәсібі, құрылыс материалдарын өндіру, туризм
Ақтөбе	Мұнай және газ өндіру, қара және түсті металлургия, химия өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, құрылыс материалдарын өндіру, машина жасау, электр энергетикасы
Алматы	Ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және қайта өңдеу, тамақ, жеңіл, құрылыс материалдарын өндіру, ағаштан жасалған бұйымдар өндіру, машина жасау, электр энергетикасы
Атырау	Мұнай және газ өндіру, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, құрылыс материалдарын өндіру, электр энергетикасы
Шығыс Қазақстан	Көмір өнеркәсібі, түсті металл кендерін өндіру және қайта өңдеу, машина жасау, химия өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және қайта өңдеу, орман және ағаш өңдеу өнеркәсібі, құрылыс материалдарын өндіру, электр энергетикасы, туризм
Жамбыл	Құрамында алтыны бар кендерді өндіру, химия өнеркәсібі, газ өндіру өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және қайта өңдеу, құрылыс материалдарын өндіру
Батыс Қазақстан	Мұнай-газ өндіру және газ өңдеу өнеркәсібі, машина жасау, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы өндірісі, ағаш өңдеу өнеркәсібі, құрылыс материалдарын өндіру
Қарағанды	Түсті және қара металлургия, көмір өнеркәсібі, машина жасау, электр энергетикасы, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, құрылыс материалдарын өндіру, туризм

Қостанай	Металл кендерін және асбест өндіру, ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, машина жасау, электр энергетикасы
Қызылорда	Мұнай және газ өндіру, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, құрылыс материалдарын өндіру
Маңғыстау	Мұнай мен газ өндіру және қайта өңдеу, электр энергетикасы, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, құрылыс материалдары өнеркәсібі
Павлодар	Мұнай өңдеу өнеркәсібі, көмір, қара және түсті металлургия, машина жасау, электр энергетикасы, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, құрылыс материалдарын өндіру, туризм
Солтүстік Қазақстан	Машина жасау, ауыл шаруашылығы өнімін өндіру және қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, ағаш өңдеу өнеркәсібі, құрылыс материалдарын өндіру
	Түсті металлургия, машина жасау, химия өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы өнеркәсібі, электр энергетикасы, құрылыс материалдарын өндіру, туризм
	Әкімшілік орталық, ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеу, жеңіл өнеркәсіп, машина жасау, электр энергетикасы
	Әкімшілік, мәдени-білім, ғылыми және қаржылық орталық, жеңіл өнеркәсіп

Күтілетін нәтижелер

- ❖ Жаһандану әрі әлемдік нарықтағы қатал бәсекелік күрес жағдайында және ішкі нарықтың аз сыйымдылығын ескергенде белгіленген іс-қимыл стратегиясын іске асыру әлемдік нарықтарға шикізат ресурстарын ірі экспорттаушы және транзиттік аумақ ретінде ғана емес, елдің, ең алдымен, жоғары технологиялы тауарларды жеткізуге және өңірде сервистік қызметтердің (сауда-логистикалық, көлік-ақпараттық, қаржылық, білім беру және басқалар) кең өрісін ұсынуға бағдарланған орнықты экономикалық жүйе ретінде де ұстанымдануына мүмкіндік береді.

Бірінші кезекте елдің дамуы үшін жаңа резервтер іздестіру мен пайдалануға бағытталған мұндай стратегия:

экономикалық процестерге экономикалық субъектілердің кең аясын тартуға, сол арқылы кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыра отырып, елдің орнықты қоғамдық дамуының негізі ретінде орташа топты қалыптастыруға;

экономикалық белсенділіктің өсуін, өңірлерде бәсекеге қабілетті жаңа, ең алдымен, шикізат ресурстарын пайдалануға байланысты емес мамандықтар қалыптастыруды, құлдырау үстіндегі индустриялық
ε | конверсиялауды қамтамасыз етуге мүмкіндік берсе

Назарларыңызға

РАХМЕТ!!!

